

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 229/2016-47

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. júna 2016 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka, sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Milanom Slobodníkom, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 750/2015 (predtým pod sp. zn. 5 Co 36/2013 a sp. zn. 5 Co 194/2009) a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 750/2015 (predtým pod sp. zn. 5 Co 36/2013 a sp. zn. 5 Co 194/2009) p o r u š e n é b o l i .

2. Krajskému súdu v Košiciach prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 750/2015 konal bez zbytočných prietahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadostučinenie v sume 2 000 € (dvetisíc eur), ktoré je Krajský súd v Košiciach povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Krajský súd v Košiciach je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 355,73 € (slovom tristopäťdesiatpäť eur a sedemdesiattri centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Milana Slobodníka, Štúrova 20, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti [REDAKOVANÉ] vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. októbra 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 53/2008 (ďalej aj „konanie okresného súdu“), postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 750/2015 [predtým vedenom pod sp. zn. 5 Co 36/2013 a sp. zn. 5 Co 194/2009 (ďalej aj „konanie krajského súdu“)] a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 1 Cdo 170/2014 a sp. zn. 1 Cdo 31/2011 (ďalej aj „konania najvyššieho súdu“).

Ústavný súd uznesením ústavného súdu č. k. I. ÚS 229/2016-24 z 20. apríla 2016 prijal sťažnosť v časti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie označených práv konaním krajského súdu na ďalšie konanie, a vo zvyšnej časti ústavný súd označeným uznesením sťažnosť odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Na základe výzvy ústavného súdu sa krajský súd vyjadril podaním sp. zn. 1 SprV/406/2016 z 9. mája 2016.

Vo svojom vyjadrení uvádza, že v prvej fáze bolo konanie vedené pod sp. zn. 5 Co 194/2009, pričom toto konanie trvalo pred krajským súdom 14 mesiacov (od 14. mája 2009 do 19. júla 2010). Podľa názoru krajského súdu je to „*vzhľadom na počet vecí pridelených a rozhodnutých v senáte 5 Co (ako aj v ostatných senátoch tunajšieho súdu) v rozhodujúcom období primeranou lehotou. Zároveň počas tohto obdobia súd vykonával úkony potrebné pre rozhodnutie o odvolaní a dĺžku konania nepochybne ovplyvnili aj prekážky postupu konania podľa § 107 O. s. p. - smrť žalobcu v 1. rade počas odvolacieho konania dňa 19.11.2009, pričom jeho bývalý právny zástupca túto skutočnosť oznámil súdu až dňa 19. 04. 2010, kedy súd už na základe informácie od žalovaného v 1. rade vykonal úkony smerujúce k jej verifikácii. Ihneď po zistení okruhu dedičov a skončení dedičského konania, ako aj po preštudovaní dedičského spisu súd vo veci vyhlásil rozsudok...*

Dĺžka konania na súde je objektívne ovplyvnená aj zaťaženosťou daného súdu, aj keď na toto kritérium ústavný súd neprihliada, a aj s ohľadom na toto kritérium (počet napadnutých a nerozhodnutých vecí) dĺžka konania 14 mesiacov nie je prietahom v konaní.“.

K ďalšiemu obdobiu (konanie vedené pod sp. zn. 5 Co 36/2013), počas ktorého bol spis predložený krajskému súdu (t. j. od 18. januára 2013 do 18. februára 2014), krajský súd uviedol, že počas celého tohto obdobia priebežne vykonával «*procesné úkony potrebné pre rozhodnutie vecí, najmä pre zachovanie princípu „rovnosti zraní“ a rešpektujúc zásadu kontradiktórnosti konania, na ktoré je zvlášť dávany dôraz po rozhodnutí ESLP z 13. 01. 2015 vo veci Trančíková proti Slovenskej republike. Aj v zmysle rozhodnutia NS SR R 8/2016, publikovaného v Zbierke stanovísk NS SR a súdov SR 1/2016, súd je povinný zabezpečiť účastníkom účinnú možnosť vyjadriť sa k úkonom*

protistrany tým, že im toto vyjadrenie nielen doručí, ale poskytne im aj primeranú lehotu na vyjadrenie k nemu.

Kedže účastníci konania v odvolacom konaní opakovane doručili súdu vyjadrenia obsahujúce skutkovú a právnu argumentáciu, súd ich musel účastníkom doručiť a musel im umožniť na tieto vyjadrenia reagovať.».

S prihliadnutím na dĺžku posledného obdobia (konanie vedené pod sp. zn. 5 Co 750/2015), v ktorom krajský súd vo veci konal na základe zrušenia uznesenia krajského súdu sp. zn. 5 Co 36/2013 z 18. februára 2014 najvyšším súdom, t. j. od 8. januára 2016, krajský súd sumarizuje, že odvolacie konanie celkovo (vo všetkých troch fázach) dosiaľ trvá 32 mesiacov z celkovej dĺžky trvania sporu 8 rokov. Nestotožňuje sa preto ani s dôvodmi podania sťažnosti a ani s tvrdením sťažovateľa o realizovaní neefektívnych a nehospodárnych úkonov. Poukazuje pritom nielen na právo účastníka na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ale aj na právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom a argumentom protistrany v rámci odvolacieho konania, pokiaľ sú tieto významné z hľadiska rozhodovania súdu (čo posudzuje všeobecný súd sám), preto úkony odvolacieho súdu vykonávané v záujme rešpektovania už uvedenej zásady nemožno považovať za „zbytočné“, spôsobujúce prietahy v konaní.

Sťažovateľ vo svojom stanovisku z 25. mája 2016 k vyjadreniu krajského súdu v podstate zopakoval svoje argumenty o neefektívnej činnosti krajského súdu v jeho právnej veci a následkoch tejto nesústredenosti, teda že „*v dôsledku trvajúceho súdneho sporu je blokový v možnosti užívať nehnuteľnosť, za ktorú v dražbe riadne vyplatil nie malú kúpnu cenu... Takúto neprímerane dlhú dobu konania, a teda zbytočné prietahy v konaní, sťažovateľ vníma zvlášť intenzívne a traumatizujúco. Ak by súdy postupovali bez prietahov, mohol už dávno nehnuteľnosť užívať alebo v prípade neúspechu v spore, vrátenú kúpnu cenu investovať takým spôsobom, aby mu to prinieslo primeraný zisk. V dôsledku prietahov však nemá ani nehnuteľnosť, ani žiaden zisk z vyplatených peňazí.*“.

Ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania považujúc podmienky na tento postup za splnené, keďže tak krajský súd, ako aj sťažovateľ vo svojom stanovisku vyhlásili, že netrvajú na konaní verejného ústneho pojednávania. Ústavný súd preto po oboznámení sa s obsahom sťažnosti, nadväzujúcich vyjadrení účastníkov konania, ako aj s obsahom vyžiadaného spisu krajského súdu sp. zn. 5 Co 750/2015 vrátane pripojeného spisu okresného súdu sp. zn. 20 C 53/2008 dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd preskúmal postup krajského súdu a úkony, ktoré vo veci vykonal, a to preverení súdneho spisu, ktorý si na tento účel zapožičal, pričom v prvom období jeho konania (vedenom pod sp. zn. 5 Co 194/2009) o odvolaní proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 20 C 53/2008 z 12. februára 2009 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu“) na základe odvolania žalobcov zistil tieto úkony krajského súdu a účastníkov konania:

- 14. mája 2009 bol spis predložený s podaným odvolaním krajskému súdu;
- 19. mája 2009 žalobcovia doplnili svoje odvolanie;
- 8. februára 2010 predseda senátu krajského súdu vydal pokyn na vykonanie prípravných úkonov na účely prerokovania odvolania proti rozsudku;
- 23. februára 2010 žalovaný v 2. rade podal krajskému súdu vyjadrenie k doplneniu odvolania z 15. mája 2009;
- 25. februára 2010 bola krajskému súdu doručená žiadosť sťažovateľa o pokračovanie v konaní, pričom oznámil úmrtie pôvodného žalobcu v 1. rade;
- 14. apríla 2010 krajský súd telefonicky zisťoval údaj o úmrtí pôvodného žalobcu v 1. rade;
- 19. apríla 2010 právny zástupca žalobcov predložil kópiu úmrtného listu o úmrtí pôvodného žalobcu v 1. rade;
- 12. mája 2010 krajský súd vykonal zisťovanie o výsledku dedičského konania po pôvodnom žalobcovi v 1. rade;
- 4. júna 2010 predseda senátu krajského súdu vydal pokyn na vykonanie procesných úkonov vo veci;

- 14. júna 2010 bol pripojený dedičský spis po pôvodnom žalobcovi v 1. rade;
- 21. júna 2010 bol vylúčený dedičský spis;
- 17. júna 2010 žalovaný v 2. rade podal vyjadrenie k stanovisku sťažovateľa;
- 9. júla 2010 predseda senátu krajského súdu určil termín verejného vyhlásenia rozsudku na 19. júl 2010;
- 19. júla 2010 krajský súd rozhodol o odvolaní žalobcov proti rozsudku okresného súdu z 12. februára 2009 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil.

Z dôvodu potreby opravy rozsudku krajského súdu bol spis opätovne predložený krajskému súdu 6. decembra 2010, pričom krajský súd vydal 13. decembra 2010 uznesenie sp. zn. 5 Co 194/2009, ktorým opravil úvodnú časť písomného vyhotovenia rozsudku č. k. 5 Co 194/2009-164 z 19. júla 2010 a 29. decembra 2010 spis vrátil okresnému súdu.

Krajský súd vo veci začal konať znovu potom, ako najvyšší súd uznesením č. k. 1 Cdo 31/2011-257 z 30. októbra 2012 v dovolacom konaní rozsudok krajského súdu sp. zn. 5 Co 194/2009 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V tomto období krajský súd konal vo veci pod sp. zn. 5 Co 36/2013, pričom ústavný súd zistil tieto úkony krajského súdu a účastníkov konania:

- 18. januára 2013 okresný súd predložil spis krajskému súdu;
- 1. februára 2013 žalobca v 1. rade doručil krajskému súdu podanie vo veci;
- 20. februára 2013 krajský súd vydal procesné uznesenie č. k. 5 Co 36/2013-272;
- 5. februára 2013 a 11. marca 2013 podali právni nástupcovia po pôvodnom žalobcovi v 1. rade odpoveď na výzvu krajského súdu, že majú záujem pokračovať v dovolacom konaní;
- 19. marca 2013 krajský súd vyžiadal od žalobcov rovnopisy podaní na účely ich doručenia protistrane;
- 15. apríla 2013 žalovaný v 2. rade predložil splnomocnenie na svoje zastupovanie a žiadal o možnosť vyjadriť sa v lehote 15 dní;
- 30. apríla 2013 právny zástupca žalobcu v 1. rade podal vyjadrenie vo veci;
- 7. mája 2013 právny zástupca sťažovateľa oznámil, že došlo k ukončeniu jeho právneho zastupovania vo veci;

- 10. júna 2013 predseda senátu krajského súdu vydal pokyn na vykonanie procesných úkonov pred rozhodnutím vo veci;
- 19. júna 2013 žalovaný v 2. rade podal krajskému súdu vyjadrenie k predmetu konania;
- 27. júna 2013 sťažovateľ predložil krajskému súdu splnomocnenie udelené novému právnenému zástupcovi;
- 3. júla 2013 sa žalobca v 1. rade vyjadril k vyjadreniu žalovaného v 2. rade z 29. apríla 2013;
- 24. júla 2013 sťažovateľ podal vyjadrenie k vyjadreniu žalobcu v 1. rade;
- 12. augusta 2013 krajský súd vykonal ďalšie úkony smerujúce k doručeniu podaní ostatným účastníkom konania;
- 5. septembra 2013 žalobcovia v 2 a 3. rade doručili vyjadrenie k podaniu žalovaného v 2. rade;
- 10. septembra 2013 predseda senátu krajského súdu vydal pokyn na doručenie došlých podaní ostatným účastníkom konania;
- 14. októbra 2013 žalovaný v 2. rade podal vyjadrenie k stanoviskám žalobcu v 1. rade a žalobcu v 2. rade;
- 22. októbra 2013 predseda senátu krajského súdu vydal pokyn na doručenie došlých podaní ostatným účastníkom konania a ďalších procesných úkonov;
- 18. novembra 2013 predseda senátu krajského súdu vydal ďalší pokyn na doručenie došlých podaní ostatným účastníkom konania a ďalších procesných úkonov (uznesenie na zaplatenie súdnych poplatkov za vyhotovenie kópií zo spisu);
- 22. novembra 2013 predseda senátu krajského súdu vydal pokyn na doručenie došlých podaní ostatným účastníkom konania a ďalších procesných úkonov;
- 18. februára 2014 krajský súd uznesením č. k. 5 Co 36/2013-413 zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie;
- 14. apríla 2014 krajský súd vrátil spis okresnému súdu.

Na základe dovolania žalovaného v 2. rade najvyšší súd uznesením č. k. 1 Cdo 170/2014-469 z 24. novembra 2015 uznesenie krajského súdu č. k. 5 Co 36/2013-413 z 18. februára 2014 zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Krajský súd začal

opätovne vo veci konať 2. decembra 2015, pričom do rozhodnutia ústavného súdu vykonal vo veci tieto úkony:

- 8. januára 2016 krajský súd vydal pokyn na doručenie uznesenia najvyššieho súdu účastníkom konania;
- 21. januára 2016 žalovaný v 3. rade doručil vyjadrenie k veci;
- 3. februára 2016 žalovaný v 2. rade doručil vyjadrenie k veci;
- 12. februára 2016 žalobca v 1. rade doručil svoje vyjadrenie k veci;
- 15. februára 2016 predseda senátu krajského súdu vydal pokyn na doručenie došlých podaní ostatným účastníkom konania a vykonanie ďalších procesných úkonov;
- 8. marca 2016 predseda senátu krajského súdu vydal pokyn na vykonanie ďalších procesných úkonov;
- 30. marca 2016 doručil žalovaný v 2. rade vyjadrenie k stanovisku žalobcu v 1. rade;
- 4. apríla 2016 bolo doručené vyjadrenie žalovaného v 2. rade k stanovisku žalobcu v 1. rade;
- 27. apríla 2016 predseda senátu krajského súdu vydal pokyn na doručenie vyjadrenia žalovaného v 2. rade ostatným účastníkom konania;
- 24. mája 2016 predseda senátu krajského súdu nariadil termín verejného vyhlásenia rozsudku na 9. jún 2016.

Do dňa rozhodnutia ústavného súdu o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nebolo napadnuté konanie krajského súdu právoplatne skončené.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v zmysle ktorého má každý právo na to, aby bola jeho záležitosť spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, III. ÚS 308/09).

Ústavný súd pripomína, že základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je príkazom pre všetky štátne orgány na také konanie, ktoré vytvára právnu istotu pre subjekty práva. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zákonodarca zabezpečuje prostredníctvom procesno-právnych inštitútov, ktoré sú štátne orgány vrátane všeobecných súdov povinné efektívne a vecne správne využívať. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“) obsahuje viaceré účinné prostriedky zabezpečujúce plynulosť a optimálnu dĺžku súdneho konania, ktorej výsledkom je právoplatné rozhodnutie a stav právnej istoty.

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 OSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola

rýchla a účinná a ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priesťahom v konaní, a tým aj k porušeniu označených práv, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd prihliada v rámci prvého kritéria aj na predmet sporu (povaha veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. II. ÚS 32/02, IV. ÚS 202/05, III. ÚS 81/07).

1. Pokiaľ ide o právnu zložitosť veci, ústavný súd bral do úvahy skutkový stav a platnú právnu úpravu relevantnú na rozhodnutie, ako aj charakter veci. Predmetom sporu je konanie o neplatnosť dražby, ktoré tvorí štandardnú (aj keď nie notoricky známu) súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Uvedené v plnej miere platí aj pri rozhodovaní týchto vecí v rámci odvolacieho konania. Ani krajským súdom uvádzaná skutočnosť, že dĺžku napadnutého konania ovplyvnilo úmrtie pôvodného žalobcu v 1. rade v prvej fáze odvolacieho konania (t. j. od 11. mája 2009 do 19. júla 2010), nemala podľa názoru ústavného súdu podstatnejší vplyv na záver o porušení sťažovateľom označených práv. Od zistenia uvedenej skutočnosti krajským súdom do vydania jeho prvého rozhodnutia totiž neuplynula dlhšia doba ako 5 mesiacov. Vzhľadom na právnu neistotu v otázke vlastníctva k vydraženej nehnuteľnosti je podľa ústavného súdu význam sporu pre sťažovateľa nepochybný.

2. Pri posudzovaní druhého kritéria používaného pre hodnotenie prípadných zbytočných priesťahov v konaní ústavný súd dospel k záveru, že okolnosti na strane sťažovateľa k dĺžke posudzovaného konania v zásade neprispeli. Uvedené nenamieta ani krajský súd vo svojom vyjadrení z 9. mája 2016.

3. Vo vzťahu k procesnému postupu samotného krajského súdu ústavný súd v zhode so svojou predchádzajúcou judikatúrou (m. m. III. ÚS 306/2010, IV. ÚS 347/2010) konštatuje, že odvolacie konanie vedené krajským súdom od 2. decembra 2015 pod sp. zn. 5 Co 750/2015 je potrebné považovať za pokračovanie odvolacieho konania krajského súdu vedeného od 18. januára 2013 do 14. apríla 2014 pod sp. zn. 5 Co 36/2013 a od 14. mája 2009 do 19. júla 2010 pod sp. zn. 5 Co 197/2009. Všetky uvedené konania prebiehali na základe odvolania žalobcov doručeného 31. marca 2009 proti rozsudku okresného súdu č. k. 20 C 53/2008-120 z 12. februára 2009.

V súvislosti s posúdením efektivity krajského súdu v konaní o odvolaní proti rozsudku okresného súdu z 12. februára 2009 skúmal ústavný súd aj dôvody, pre ktoré najvyšší súd zrušil rozsudok krajského súdu č. k. 5 Co 194/2009-164 z 19. júla 2010, ako aj uznesenie krajského súdu č. k. 5 Co 36/2013-413 z 18. februára 2014. V zrušujúcom uznesení sp. zn. 1 Cdo 31/2011 z 30. októbra 2012 najvyšší súd uviedol, že v odvolacom konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 5 Co 194/2009 došlo k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 237 písm. f) OSP, t. j. k odňatiu možnosti konať pred súdom. Na túto vadu konania musel dovolací súd prihliadať, aj keby nebola namietaná. Najvyšší súd v podstatnom uviedol, že *„aj právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov treba považovať za súčasť práva na spravodlivý proces. Je treba rešpektovať požiadavku, aby procesné strany v konaní mali možnosť dozvedieť sa a vyjadriť sa ku všetkým zhromaždeným dôkazom alebo k stanoviskám pripojeným v ich spise; tým sa totiž zabezpečuje, aby procesné strany mali vieru vo výkon spravodlivosti a aby im nebola odopretá možnosť vyjadriť sa ku skutočnostiam, ktoré by mohli ovplyvniť rozsudok súdu. Nedoručenie vyjadrenia účastníka konania k odvolaniu proti rozhodnutiu vo veci samej druhému účastníkovi konania (odvolateľovi), vytvára stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom – je v rozpore s princípom rovnosti zbraní, takýto stav preto narúša právo na spravodlivý proces.*

Ako vyplýva z obsahu spisu, pôvodný žalobca 1/ a žalobkyňa 3/ napadli rozsudok súdu prvého stupňa odvolaním. K tomuto odvolaniu sa vyjadrila žalovaná 2/ (č. 1. 130-132b), ďalej žalovaný 3/ (č. 1. 133-135), a tiež žalovaný 1/ (č. 1. 140). V spise sa taktiež nachádzajú vyjadrenia žalovanej 2/ k doplneniu odvolania (č. 1. 149) a k vyjadreniu

žalovaného 1/ (č. l. 159-160). Spomínané vyjadrenia žalovaných (s výnimkou vyjadrenia na č. l. 149) doručoval odvolací súd [REDAKOVANÉ], advokátovi vo [REDAKOVANÉ], ktorý ich prevzal 10. februára a 14. júla 2010 (k tomu porovnaj doručky na č. l. 146 p. v. a 161a p. v.). Pôvodný žalobca 1/ však zomrel už 17. novembra 2009, v dôsledku čoho zaniklo i plnomocenstvo, ktoré udelil [REDAKOVANÉ] na zastupovanie v základnom konaní a doručenie uvedených vyjadrení tomuto advokátovi tak vo vzťahu k žalobcom 1/ a 2/, ktorých v odvolacom konaní nezastupoval, nemohlo byť účinné. Pokiaľ ide o vyjadrenie žalovanej 2/ k doplneniu odvolania (č. l. 149), z obsahu spisu nevyplýva, že by bolo doručené niektorému zo žalobcov, teda ani žalobkyni 3/.

So zreteľom na vyššie uvedené zistenia dovolací súd konštatuje, že došlo k porušeniu práva žalobcov 1/ až 3/ na spravodlivý proces, pretože súd prvého stupňa im v rozpore s princípmi rovnosti účastníkov a kontradiktórnosti konania predmetné vyjadrenia žalovaných nedoručil a tento nedostatok nenapravil ani odvolací súd. V dôsledku tohto chybného postupu nemali žalobcovia možnosť dozvedieť sa a vyjadriť sa – ak by to považovali za potrebné – k spomínaným podaniam žalovaných; preskúmané konanie je tak zaťažené ďalšou vadou konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. “.

V zmysle uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 170/2014 z 24. novembra 2015, ktorým bolo rozhodnuté o ďalšom dovolaní proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 5 Co 36/2013 z 18. februára 2014, malo aj v následnom konaní krajského súdu dôjsť k odňatiu možnosti dovolateľa konať pred súdom. Tým bol opäť naplnený dovolací dôvod podľa § 237 písm. f) OSP. V odôvodnení označeného uznesenia najvyšší súd uviedol: „V prejednávanej veci súd prvého stupňa žalobu zamietol s odôvodnením, že žalobcovia neunesli dôkazné bremeno týkajúce sa neplatnosti dražby, nakoľko nepreukázali, že by pri jej vykonávaní došlo k porušeniu niektorého ustanovenia zákona o dobrovoľných dražbách. Odvolací súd na odvolanie žalobcov rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že napadnutý rozsudok zrušil podľa § 221 ods. 1 písm. h/ O. s. p., teda preto, že súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav. Toto tvrdenie odvolacieho súdu je ale zjavne zmätočné, keďže odporuje jeho následným záverom o úplnom zistení skutkového stavu veci a jej správnom právnom

posúdení súdom prvého stupňa. Odvolací súd ďalej odôvodnil svoje zrušujúce rozhodnutie poukazom na § 1 O. s. p. a nevyhnutnosť dodržania zásady dvojinstančnosti konania, nakoľko dôvod neplatnosti dražby spočívajúci v porušení § 11 ods. 5 zákona o dobrovoľných dražbách žalovaným 3/, na ktorý bolo podľa odvolacieho súdu potrebné v konaní prihliadnuť, uplatnili žalobcovia až v odvolaní, a preto nebol doposiaľ súdom prvého stupňa posudzovaný. Vychádzal pritom z názoru, že pokiaľ žalobca podá včas, t. j. do 3 mesiacov odo dňa udelenia príklepu žalobu o neplatnosť dobrovoľnej dražby, môže aj po uplynutí tejto lehoty dopĺňať dôvody neplatnosti, a to až do konečného meritórneho rozhodovania o takejto žalobe, ak však už súd prvého stupňa rozhodol, môže tak urobiť len do uplynutia lehoty na odvolanie. Zároveň ale vyslovil, že v odvolacom konaní nemohol vziať zreteľ na skutočnosti a dôkazy, pre uplatnenie ktorých neboli splnené podmienky podľa § 205a ods. 1 O. s. p. Na skutočnosť tvrdenú žalobcami až v odvolaní, že žalovaný 3/ porušil § 11 ods. 5 zákona o dobrovoľných dražbách, pretože neoznačil predmet dražby, však odvolací súd prihliadol, z čoho je zrejmé, že podmienky na jej uplatnenie v zmysle vyššie uvedeného ustanovenia O. s. p. považoval za splnené. Výslovne sa však touto otázkou, ktorej posúdenie bolo pre zrušenie rozsudku kľúčové, v odôvodnení nijako nezaoberal. Jeho rozhodnutie je preto v tejto časti pre úplnú absenciu dôvodov nepreskúmateľné. Uvedené pochybenie (opomenutie) malo zároveň za následok, že odvolací súd nedal vôbec žiadnu odpoveď ani na relevantnú argumentáciu žalovaného 2/, ktorý v priebehu odvolacieho konania opakovane namietal neprípustnosť tohto odvolacieho dôvodu, tvrdiac, že ide o novú skutočnosť, ktorá bola uplatnená v rozpore s ustanovením § 205a ods. 1 O. s. p., nakoľko žalobcom nič nebránilo, aby túto námietku uplatnili už v konaní pred súdom prvého stupňa. Následne odvolací súd v súvislosti s námietkou žalobcov o porušení § 11 ods. 5 zákona o dobrovoľných dražbách žalovaným 3/ skonštatoval, že bez ohľadu na to, ako bola v odvolaní formulovaná (kto mal podľa žalobcov spomínané ustanovenie porušiť), bude potrebné zisťovať, či k jeho porušeniu skutočne došlo. Ani tento právny záver odvolacieho súdu, odôvodnený len poukazom na § 21 ods. 2 prvú vetu zákona o dobrovoľných dražbách, nemožno považovať za presvedčivo vyargumentovaný, najmä s ohľadom na obranu žalovaného 2/, ktorý vo svojich vyjadreniach upozorňoval na viazanosť odvolacieho súdu rozsahom a dôvodmi odvolania vyplývajúcu mu z § 212 ods. 1 O. s. p. Podľa názoru dovolacieho súdu, takéto odôvodnenie uznesenia odvolacieho súdu, ktorým

bol zrušený rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu vrátená na ďalšie konanie, celkom zjavne nespĺňa parametre zákona na odôvodnenie uznesenia ustanovené § 157 ods. 2 v spojení s § 167 ods. 2 O. s. p. a ani požiadavky vyplývajúce z relevantnej judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorou bol odvolací súd pri svojom rozhodovaní nespochybniteľne viazaný. Zo strany odvolacieho súdu sa jedná o závažné procesné pochybenie, v dôsledku ktorého došlo k porušeniu práva žalovaného 2/ na spravodlivý proces a zároveň k odňatiu mu možnosti pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O. s. p.).“

Vzhľadom na to, že najvyšším súdom ako súdom dovolacím bol rozsudok krajského súdu č. k. 5 Co 194/2009-164 z 19. júla 2010 v spojení s opravným uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Co 194/2009 z 13. decembra 2010, ako aj v nadväzujúcom konaní vydané uznesenie krajského súdu sp. zn. 5 Co 36/2013-413 z 18. februára 2014 zrušený z dôvodu, že pri prerokúvaní odvolania sa krajský súd dvakrát dopustil vady konania majúcej za následok odňatie možnosti účastníka konať pred súdom, dospel ústavný súd k záveru, že odvolacie konanie vedené krajským súdom pod sp. zn. 5 Co 750/2015 (pôvodne vedené pod sp. zn. 5 Co 36/2013 a sp. zn. 5 Co 194/2009) nebolo efektívne. Celkovú dĺžku tohto konania je nutné posudzovať už od prvého predloženia spisu krajskému súdu s predmetným odvolaním, t. j. od 14. mája 2009.

Aj keď ústavný súd v zásade nezistil žiadne dlhšie obdobia úplnej nečinnosti krajského súdu v obdobiach, v ktorých mal spis vo svojej dispozícii, a procesné úkony boli krajským súdom vykonávané v zásade priebežne, spôsob konania krajského súdu v danej veci nespochybniteľne viedol k zásahu do obsahu sťažovateľom označených práv. Odvolacie konanie proti rozsudku okresného súdu z 12. februára 2009 totiž od prvého predloženia veci krajskému súdu trvá viac ako 7 rokov. Tento záver je vzhľadom na už uvedené dôvodný aj napriek skutočnosti, že krajský súd vecou reálne disponoval súhrne iba okolo 33 mesiacov, keďže ku dňu vydania rozhodnutia ústavného súdu vec stále nie je právoplatne skončená.

Ústavný súd preto konštatuje, že v postupe krajského súdu vo veci sťažovateľa zistil nedostatky, ktoré vo svojom súhrne dosahujú ústavnú relevanciu a tieto v konečnom

dôsledku majú za následok porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výrokovej časti nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov.

Ústavný súd preto v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal krajskému súdu, ktorý v čase rozhodovania ústavného súdu vo veci koná, aby ďalej konal bez zbytočných prietahov (bod 2 výrokovej časti nálezu).

V.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadostučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadostučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Pri určení finančného zadostučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadostučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil zásadou, že cieľom finančného zadostučinenia je reparácia nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody, ktorá by sa po splnení zákonných podmienok mohla uplatňovať v konaní pred všeobecnými súdmi (m. m. IV. ÚS 84/02).

Svoj návrh na priznanie finančného zadostučinenia sťažovateľ odôvodňuje obavami o ochranu jeho práv, psychickým napätím a pocitmi sklamaní z neprimeranej dĺžky konania. Skutočnosť, že žalobcovia popierajú jeho vlastnícke právo k nehnuteľnosti, pociťuje ako vlastnú ujmu, pričom postup napadnutých súdov v ňom spôsobil presvedčenie, že súdy v skutočnosti nemajú záujem poskytnúť jeho právam zákonnú ochranu. V dôsledku súdneho sporu *„je blokován v možnosti užívať nehnuteľnosť, za ktorú v dražbe riadne vyplatil nie malú kúpnu cenu 76.346,- € (2.300.000,- Sk). Po takmer ôsmich rokoch od vyplatenia kúpnej ceny za nehnuteľnosť, je na tom tak, že nemá ani peniaze, ktoré za nehnuteľnosť vyplatil a nemá ani možnosť nehnuteľnosť užívať. Tento stav pritom trvá už*

skoro osem rokov. Takúto neprimerane dlhú dobu konania, a teda zbytočné prieťahy v konaní, sťažovateľ vníma zvlášť intenzívne a traumatizujúco.“.

Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal z dĺžky konania o opravnom prostriedku sťažovateľa uplatnenom proti rozsudku okresného súdu z 12. februára 2009, zohľadňujúc ako rozsah neefektívnej činnosti krajského súdu, tak aj obdobia, v ktorých vo veci konali súdy iných stupňov. Preto aj napriek tomu, že v konaní krajského súdu sa neobjavili dlhé obdobia úplnej nečinnosti v konaní, považoval ústavný súd za primerané priznať sťažovateľovi vzhľadom na celkový dopad zisteného porušenia označených práv finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € (bod 3 a 5 výrokovej časti tohto nálezu).

VI.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu jeho právneho zastúpenia advokátom, ktorý si uplatnil nárok na ich úhradu v celkovej sume 537,62 €.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2015 je 139,83 € a hodnota režijného paušálu je 8,39 €. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2016 je 143 € a hodnota režijného paušálu je 8,58 €.

Ústavný súd vzhliadol za dôvodné priznať sťažovateľovi úhradu trov právneho zastúpenia len za dva vyúčtované úkony právnych služieb vykonané v roku 2015 (t.

j. prevzatie a príprava zastupovania a podanie sťažnosti) vzhľadom na to, že v replike sťažovateľa z 25. mája 2016 na vyjadrenie krajského súdu síce sťažovateľ odporoval tvrdeniam uvedeným vo vyjadrení krajského súdu, avšak neuviedol žiadne zásadne nové argumenty pre rozhodnutie ústavného súdu vo veci. Ústavný súd preto priznal sťažovateľovi úhradu trov konania v sume 355,73 € pozostávajúcu z odmeny za vykonané právne úkony v sume 2 x 139,83 €, paušálnej náhrady nákladov v sume 2 x 8,39 € a dane z pridanej hodnoty v sume 59,29 € (bod 4 a 5 výrokovej časti tohto nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. júna 2016